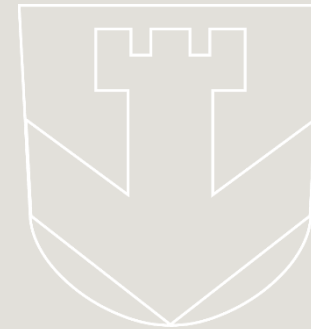

Kaavaselostus

Vaala

Keskustan asemakaavan muutos ja
laajennus maanläjitysalueella

VAALAN
KUNTA

Sweco Finland Oy

Projekti

Työnumero

Asiakas

Päiväys

Reg. No. 2661738-3

Vaala_Vaalanlammin akm

25013829

Vaalan Kunta

28.4.2025

Sisältö

	Kaavakartta	5
	Liitteet	5
1	Perus- ja tunnistetiedot.....	6
1.1	Kaava-alueen sijainti	6
1.2	Kaavan tarkoitus	6
2	Tiivistelmä.....	7
2.1	Kaavaprosessin vaiheet.....	7
2.2	Asemakaavan muutos.....	7
2.3	Asemakaavan toteuttaminen	7
3	Lähtökohdat.....	8
3.1	Selvitys suunnittelualueen oloista	8
3.1.1	Alueen yleiskuvaus	8
3.1.2	Maisema	8
3.1.3	Luonnonympäristö	10
3.1.4	Rakennettu ympäristö ja kulttuuriympäristö.....	17
3.1.5	Arkeologinen kulttuuriperintö	18
3.1.6	Virkistys.....	18
3.1.7	Maanomistus	18
3.1.8	Patoturvallisuus	19
3.1.9	Liikenne.....	19
4	Suunnittelutilanne	20
4.1	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	20
4.2	Maakuntakaava.....	20
4.3	Yleiskaava	22
4.4	Asemakaavat	23
4.5	Rakennusjärjestys.....	23
4.6	Pohjakartta ja kiinteistöt	23
4.7	Asemakaavan perusselvitykset.....	23
4.8	Aiemmat selvitykset ja inventoinnit	23

4.9	Viitesuunnitelmat, hankesuunnitelmat	24
5	Asemakaavan suunnittelun vaiheet.....	25
5.1	Asemakaavan suunnittelun tarve	25
5.2	Suunnittelun käynnistäminen ja vireilletulo	25
5.3	Osallistuminen ja vuorovaikutus	25
5.3.1	Osalliset	25
5.3.2	Viranomaisyhteistyö.....	25
6	Asemakaavan kuvaus	26
6.1	Kaavan rakenne	26
6.1.1	Mitoitus.....	26
6.1.2	Asemakaavamääräykset	26
6.2	Kaavan vaikutukset.....	27
6.2.1	Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön	27
6.2.2	Vaikutukset maisemaan.....	28
6.2.3	Vaikutukset rakennettuun ympäristöön ja yhdyskuntarakenteeseen	28
6.2.4	Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön	28
6.2.5	Vaikutukset virkistysolosuhteisiin	28
6.2.6	Patoturvallisuus	28
6.2.7	Lohitie	29
6.2.8	Vaikutukset liikenteeseen	29
7	Asemakaavan toteutus	29
7.1	Toteutusta ohjaavat ja havainnollistavat suunnitelmat	29
7.2	Toteuttaminen ja ajoitus	29
8	Yhteystiedot.....	30

Kaavakartta

Asemakaavakartta 1:2000

28.4.2025

Liitteet

Liite 1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

21.3.2024, päivitetty 28.4.2025

Liite 2. Seurantalomake

28.4.2025

Liite 3. Viitasammakkoselvitys

31.10.2024

Liite 4. Luontoselvitys

17.12.2024

Liite 5. Valmisteluvaiheen vastineet

20.1.2025

Liite 6: Ehdotusvaiheen vastineet

28.4.2025

1 Perus- ja tunnistetiedot

Kaavan nimi: Keskustan asemakaavan muutos ja laajennus maanlajitysalueella.

Asemakaavan muutos koskee Vaalan keskustan asemakaavan Kolehmaisentien ja Oulujoen välisiä erityis-, katu- sekä maa- ja metsätalousalueita. Alueella ei ole korttelialueita.

Asemakaavan muutoksella muodostuu Vaalan keskustan asemakaavan erityis-, katu- sekä maa- ja metsätalousalueita.

1.1 Kaava-alueen sijainti

Asemakaava-alue sijaitsee Vaalan kunnan keskustan tuntumassa, Vaalanlammen lähistöllä. Kaakon puolelta suunnittelualue rajautuu kortteliin 45, lounaassa Oulujokeen, luoteessa metsään ja koillisen puolella suunnittelualueen rajaa Kolehmaisentie.

Suunnittelualueen sijainti suhteessa Vaalan keskustaajamaan. Suunnittelualueen sijainti on osoitettu liilalla pistekatkoviivalla.

Ote Vaalan kunnan asemakaavayhdistelmästä. Suunnittelualue on rajattu kuvassa punaisella katkoviivalla.

1.2 Kaavan tarkoitus

Asemakaavan muutoksen tarkoituksena on päivittää suunnittelualueen kaavamerkinnot ja mahdollistaa nykyisen maanlajitysalueen laajentaminen. Alueelle on tarkoitus sijoittaa osin lajiteltuja maa-aineksia ja muuta väliaikaista materiaalia luvanvaraisesti.

2 Tiivistelmä

Asemakaava laaditaan oikeusvaikutteisena alueidenkäyttölain 54 §:n edellyttämien sisältövaatimusten mukaisesti.

2.1 Kaavaprosessin vaiheet

- 16.11.2023 § 90 Kunnanvaltuusto, kaavoituspäätös
- 03.05.2024 Kuulutus vireilletulosta
- 03.05.–05.06.2024 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtävillä (alueidenkäyttölaki 63 §)
- 03.09.2024 § 198 Kunnanvaltuusto, kaavaluonnoksen käsittely
- 12.09.-14.10.2024 Asemakaavaluonnos nähtävillä valmisteluvaiheen kuulemista varten (AKL 62 § ja MRA 30 §)
- 25.02.2025 § 42 Kunnanhallitus, kaavaehdotuksen käsittely
- 14.03.-16.04.2025 Asemakaavaehdotus julkisesti nähtävillä (AKL 65 § ja MRA 27 §)
- pv.pv.vvvv § xx Kunnan toimielin hyväksyi kaavaehdotuksen
- pv.pv.vvvv § xx Kunnanvaltuusto hyväksyi kaavaehdotuksen

2.2 Asemakaavan muutos

Asemakaavan muutos mahdollistaa maanlajitusalueen laajentamisen kunnan tähän tarkoitukseen hankkimalle maa-alueelle asemakaavoitetun alueen luoteisosaan.

2.3 Asemakaavan toteuttaminen

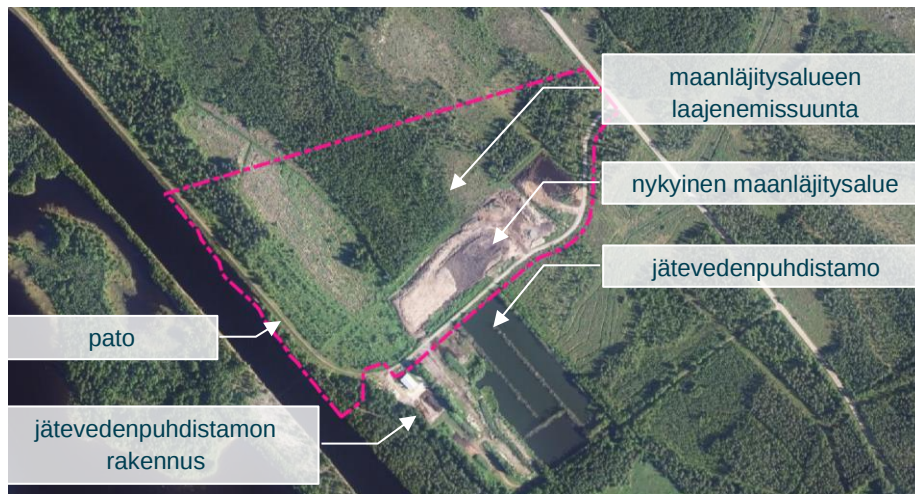
Asemakaavan toteuttaminen voidaan aloittaa kaavan saatua lainvoiman. Toteutumista seurataan tarkempia suunnitelmia laadittaessa ja lupamenettelyjen yhteydessä.

3 Lähtökohdat

3.1 Selvitys suunnittelualueen oloista

3.1.1 Alueen yleiskuvaus

Suunnittelualueella sijaitsee maanläjityspaikka ja sen eteläpuolella jätevedenpuhdistamo altaineen. Alue on pääasiassa metsävaltaista ja se rajautuu lounaassa Oulujoen vesistöön ja koillisessa Kolehmaisentiehen. Suunnittelualue sijaitsee noin kilometrin päässä keskustaaajamasta luoteeseen.

Ilmakuva suunnittelualueesta, jonka sijainti rajattu liilalla katkoviivalla.

3.1.2 Maisema

Maisema

Alue, jolle maanläjitysalueen laajentamassa, koostuu talousmetsästä ja on rakentamatonta. Alueen metsät ovat eri kasvun vaiheessa olevia ja alueella on myös hakkuuaukeita. Suunnittelualueen lounaispuolella virtaa Oulujoki ja alueen eteläosassa sijaitsee käytössä oleva maanläjitysalue.

Käytössä oleva maanläjitysalue ja sille johtava Puhdistamontie.

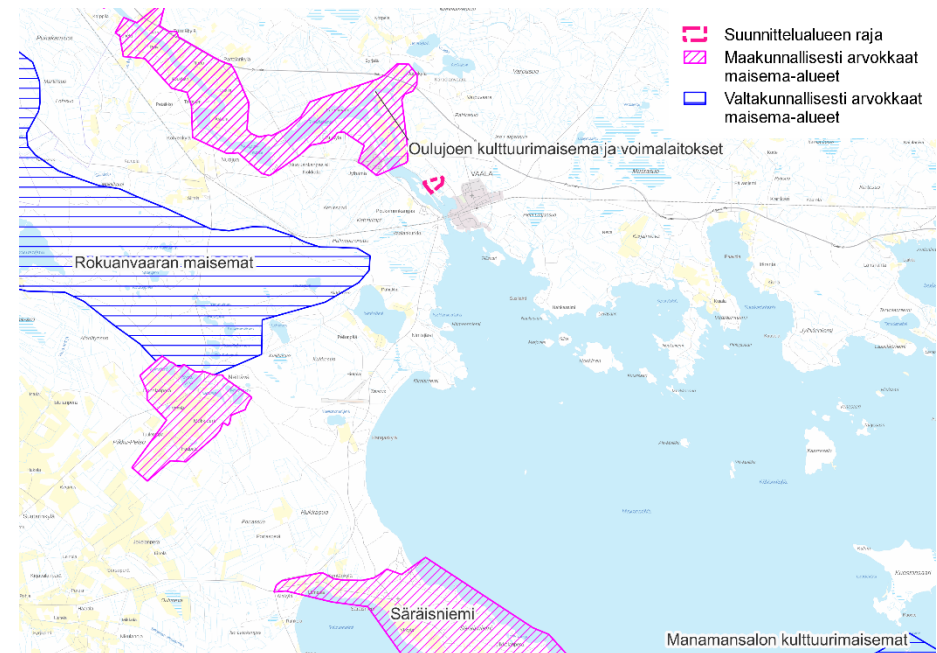
Kuva suunnittelualuetta reunustavan padon päältä kohti maanlajitysalueen laajennusosaa.

Kuva suunnittelualuetta reunustavan padon päältä kohti pohjoista. Jokinäkymän päätteessä näkyy Jylhämän voimalaitos.

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet

Suunnittelualue ei kuulu valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen. Lähimmät valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ovat Rokuanvaaran maisemat (lähimmillään reilun 2,5 km päässä suunnittelualueesta) sekä Manamansalon kulttuurimaisemat (20 km etäisyydellä suunnittelualueesta). Maakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista lähimpänä sijaitsevat Oulujoen kulttuurimaisema ja voimalaitokset (etäisyys 800 m), Neittävän kylä (8,5 km), Oulujokivarren ja Lähtevänojan kulttuurimaisemat (11,5 km) ja Säräisniemi (11,5 km).

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet.

3.1.3 Luonnonympäristö

Alueella toteutettiin erillinen viitasammakkoselvitys keväällä 2024, ja kasvillisuutta ja muuta lajistoa selvitettiin syksyllä 2024. Luontoselvityksessä tehtiin maastokäyntiin perustuva kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys, sekä eliöryhmien ja luontoarvojen osalta lähtötietoihin (mm. syksyllä valmistunut viitasammakkoselvityksen raportti sekä Lajitietokeskuksen lajihavainnot) pohjautuva selvitys. Maastotöiden ja lähtötietojen perusteella arvioitiin arvokkaiden luontokohteiden sijainti sekä mahdollisten lisäselvitysten tarve. Arvokkaiden kohteiden rajauspäätökset tehtiin asiantuntija-arviona.

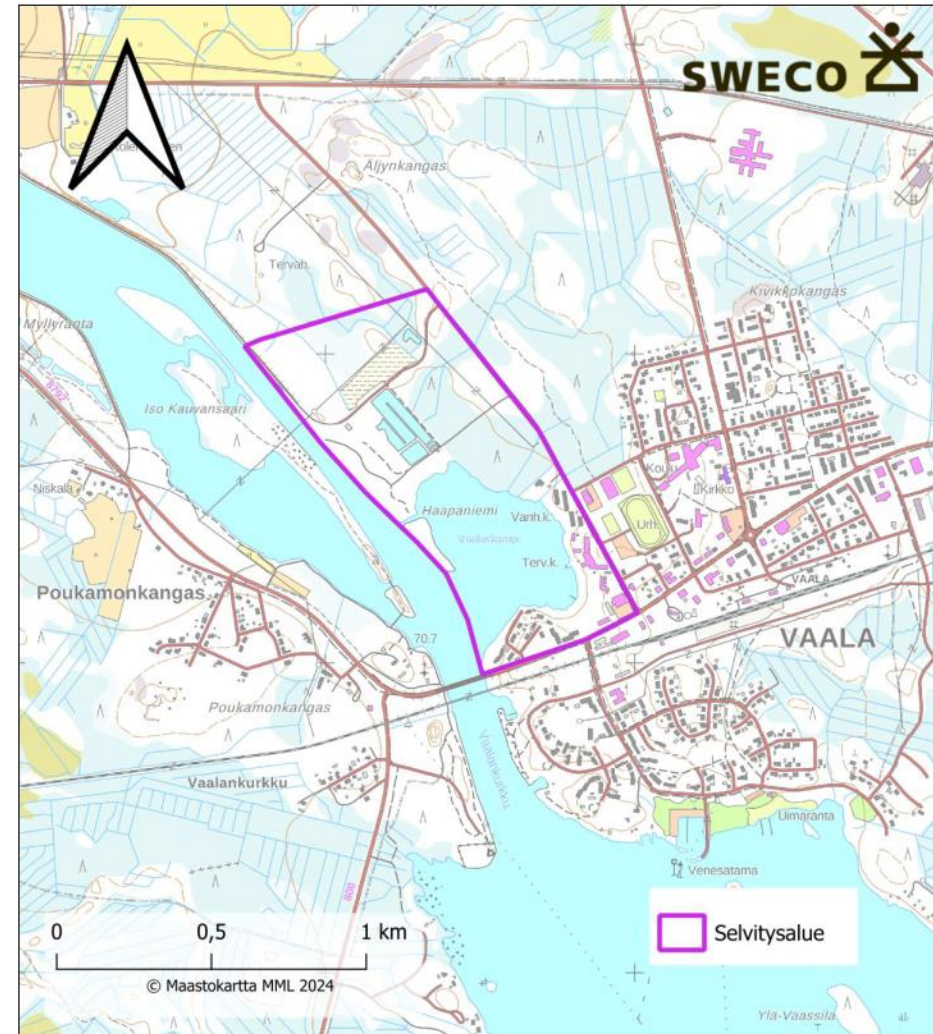
Maastotöiden ja lähtötietojen perusteella pyrittiin tunnistamaan selvitysalueen luontoarvot. Erityisesti kiinnitettiin huomiota seuraaviin seikkoihin:

- luonnonsuojelun 64 §:n ja 65 §:n mukaiset luontotyytit
- vesilain 2. luvun 11 §:n vesiluontotyytit sekä luonnontilaiset ja luonnontilaisen kaltaiset purot (VL 3. luvun 2 §)
- uhanalaisten ja silmälläpidettävien luontotyyppien luonnontilaiset tai niiden kaltaiset kohteet
- perinnebiotooppien edustavat kohteet
- valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaisten ja silmälläpidettävien, rauhoitettujen erityisesti suojeltujen ja direktiivilajien sekä Suomen kansainvälisten vastuulajien esiintymät
- linnuston kannalta arvokkaat alueet
- ekologiset yhteydet ja yhteystarpeet
- Natura- ja luonnonsuojelualueet yms. luonnon arvoalueet

Luontoselvityksen kohteet luokiteltiin eri arvoluokkiin soveltaen oppaan Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi (Mäkelä & Salo, 2023) ohjeistusta:

- luokka 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet
- luokka 2: Erityisen tärkeät kohteet
- luokka 3: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet
- luokka 4: Monimuotoisuutta tukevat kohteet

Luontoselvityksessä on kirjattu havainnot alueelta, sekä tehty mahdollisten arvokkaiden kohteiden arviointi ja lajien esiintymispotentiaali asiantuntijatyönä. Raportti on luettavissa kokonaisuudessa tämän kaavaselostuksen liitteestä.

Aluerajaus, jolla tehtiin kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys elokuussa 2024. Havaintoalueena oli maanlajityöalueen lisäksi vireällä olevan asemakaavan muutoksen alue Vaalanlammen rannan ympäristössä.

Alueen yleiskuvaus

Metsäkasvillisuusvyöhykkeiden jaossa alue sijoittuu keskiborealiselle vyöhykkeelle, ja suokasvillisuuden osalta Pohjois-Pohjanmaan aapasoiden vyöhykkeelle. Metsäalueet koostuvat pääosin mänty- ja kuusivaltaisesta talousmetsästä. Alueen läpi kulkee muutamia teitä sekä sähkölinja. Ihmisen vaikutus näkyy selkeästi alueella. Alueelle sijoittuu muutamia uomia, jotka ovat kaivettuja tai suoristettuja ojia.

Geologian tutkimuskeskuksen avoimen paikkatietorajapinnan (GTK, 2024) mukaan alueen maaperä on pohjamaan osalta enimmäkseen sekalajitteista maalajia (hiekkamoreenia) ja täytemaata. Kolehmaisentien varteen sijoittuu myös hieman turvemaata.

Maanläjitysalueen reunan nuorta metsikköä.

Alueella sijaitsee muun muassa padon kuivatukseen liittyviä ojia, joiden yhteydessä on paikoin kosteita painanteita.

Alueen iäkkäin puusto sijaitsee sen pohjoisosassa ja kaakkoiskulmassa (valokuvassa).

Pinta- ja pohjavedet

Suunnittelualueella ei ole puroja, jokia tai järviä, mutta alue rajautuu lännessä Oulujokeen. Joen reunat ovat suoristettuja ja jokea ympäröivät pientareet korkeita ja luoteisosassa soran peittämiä. Luontoselvityksen perusteella alueella ei sijaitse vesilain (587/2011) 2. luvun 11 §:n pienvesikohteita.

Alue ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella. Lähimmät pohjavesialueet sijaitsevat vajaan 2 km päässä idässä (Laajankangas – Kankari) ja noin 2,5 km päässä lounaassa (Rokua).

Kasvilajisto ja luontotyytit

Alueen metsät ovat pääosin mänty-, kuusi- ja koivuvaltaisia. Sekapuuna kasvaa muuta lehtipuustoa, kuten pihlajaa ja haapaa. Suunnittelualueella ei sijaitse varttuneita metsiä. Varttuneita puita esiintyy vain yksittäisinä puina. Vanhoja, luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia metsiä alueella ei ole. Yleisimmät alueella esiintyvät metsien kasvupaikkatyytit ovat tuore kangas ja kuivahko kangas.

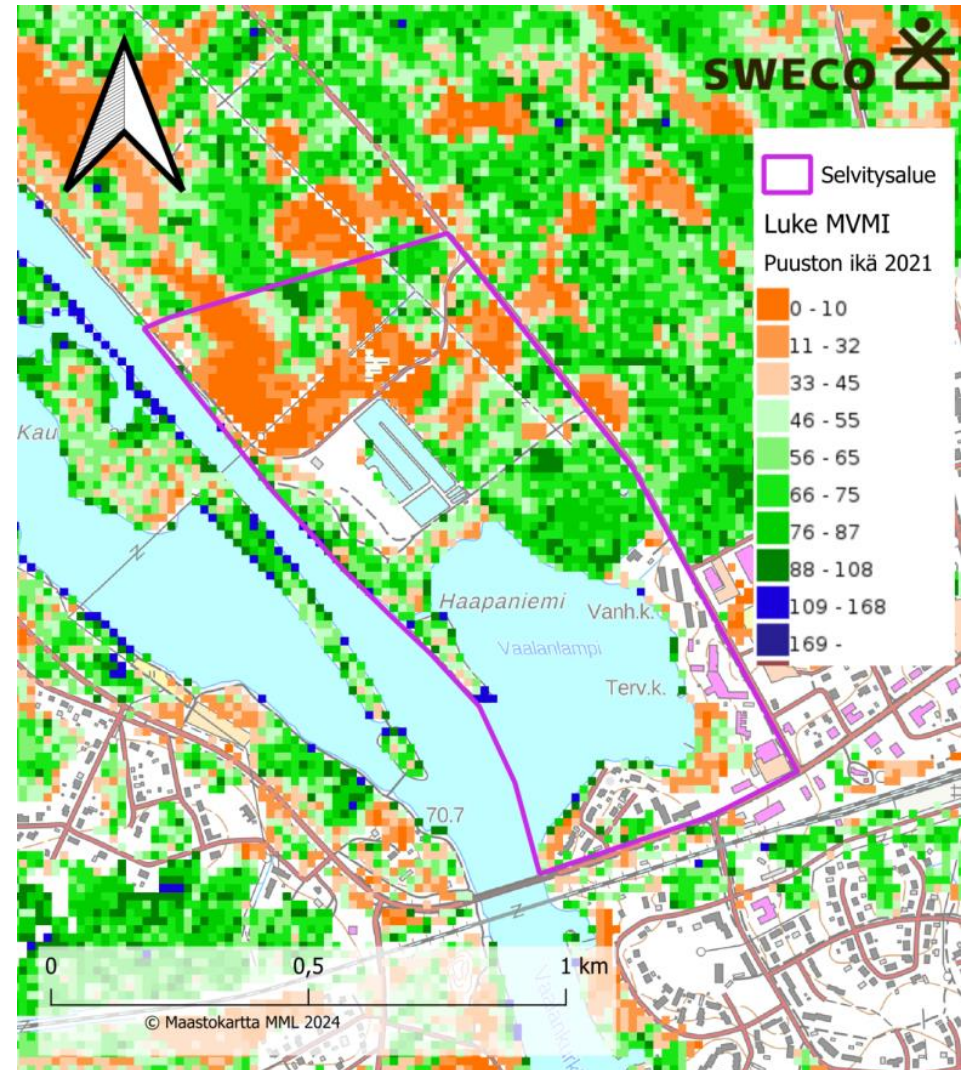
Alueen metsissä on niukasti lahoppuuta, mutta Vaalanlammen rannalla luontoselvityksen maastokäynnillä havaittiin muutamia yksittäisiä suurempia lahoppuita. Nämä lahoppuhavainnot tehtiin kaavoitettavan alueen ulkopuolelta.

Luontoselvityksen perusteella selvitysalueella ei ole luonnonsuojelulain (9/2023) 64 §:n eikä 65 §:n mukaisia luontotyyppikohteita. Suunnittelualueella ei ole uhanalaisten luontotyyppien luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia kuvioita. Metsähallituksen perinnebiotooppirajaustiedoissa (2024) ei ole perinnebiotooppikohteita 500 metrin säteellä suunnittelualueesta. Suunnittelualueella ei havaittu valtakunnallisesti tai alueellisesti uhanalaisia tai silmälläpidettäviä kasvilajeja, lakisääteisesti suojeltavia kasvilajeja (luontodirektiivin liitteiden II ja IV b lajeja tai rauhoitettuja tai erityisesti suojeltuja kasvilajeja) eikä Suomen kansainvälisiä vastuulajeja.

Alueella on havaittu kahta haitallista vieraslajia: komealupiinia sekä jättipalsamia Puhdistamontien varrella.

Suunnittelualueen ja sen lähiympäristön kasvupaikkatyytit (LUKE MVMI, Kasvupaikka 2021).

Luonnonvarakeskuksen aineiston mukaan puusto alueella on valtaosin varsin nuorta (LUKE MVMI, Puuston ikä 2021).

Muu lajisto ja esiintymispotentiaali

Luontoselvityksen yhteydessä maastossa sekä olemassa olevaan aineistoon perustuen tarkasteltiin alueen potentiaalia eri lajien esiintymisen kannalta, erityisesti huomioiden luontodirektiivin liitteen IV lajit liito-orava, viitasammakko sekä linnut.

Alueella on tehty erillinen selvitys viitasammakoista. Viitasammakoista tehtiin äänihavaintoja toukokuussa 2024 tehdyn maastokäynnin yhteydessä jätevedenpuhdistamon alueelta. Osa jätevedenpuhdistamon alueesta rajattiin viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikaksi. Tämä lisääntymis- ja levähdyspaikka sijaitsee suunnittelualueen ulkopuolella sen etelärajalla. Viitasammakoista ei tehty toukokuussa 2024 havaintoja nykyisen maanlajitusalueen tai suunnitellun laajennusalueen seudulta.

Lisäksi elokuussa tehdyn luontoselvityksen maastokäynnin yhteydessä arvioitiin alueen potentiaalia viitasammakoiden elinympäristönä. Selvityksen perusteella alueen muut vesialtaat tai ojat eivät sovellu viitasammakon lisääntymis- tai levähdyspaikaksi.

Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikka (musta vaakaviivoitus) suhteessa suunnittelualueeseen (punainen pistekatkoviiva).

Liito-orava elää kuusivaltaisissa sekametsissä, joissa on lehtipuustoa ja ne suosivat vanhoja metsiä. Suomen lajitietokeskuksen (2024) tietokannassa ei ole havaintoja liito-oravasta suunnittelualueelta tai sen lähistöltä. Maastokäynnin perusteella alueen metsät ovat liian nuoria ja mäntyvaltaisia ollakseen potentiaalisia liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Muutamia kookkaampia kuusia ja koivuja sijaitsee Vaalanlammen reunoilla, mutta alueen potentiaali on vähäinen.

Suomen Lajitietokeskuksen (2024) tietokannassa ei ole havaintoja suojelunarvoisista petolinnuista tai pesäpaikoista, mutta useista vesilinnuista on tehty havaintoja suunnittelualueen läheisyydessä sijaitsevalta jätevedenpuhdistamon vesialtaalta. Havaintoja on tehty mm. mandariinisorsasta (LC-elinvoimainen, rauhoitettu), haapanasta (VU-vaarantunut) sekä mustakurkku-uikusta (EN-erittäin uhanalainen). Havainnot ovat verrattain tuoreita, joten jäteveden puhdistamon alue rajattiin linnustollisesti tärkeäksi alueeksi.

Luontoselvityksessä linnustollisesti huomionarvoiseksi rajattu alue (oranssi pystyviivoitus) suhteessa suunnittelualueeseen (punainen pistekatkoviiva).

Alueella ei sijaitse lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikaksi soveltuvaa elinympäristöä, kuten kolopuita tai kivikkoja.

Direktiivilajeista korentojen lisääntymis- ja levähdysalueita voisi sijaita vesialtaiden sekä lammen ympäristössä, mutta erityisen soveltuvaa elinympäristöä ei alueella havaittu, sillä erityisesti altaiden ympäröivä kasvillisuus on yksipuolista ja käsiteltyä.

Alueella ei nähdä olevan potentiaalia suurpetojen elinympäristöksi, sillä alue on hyvin ihmisvaikutteinen.

Luonnonsuojelu- ja suojeluohjelma-alueet

Suunnittelualueella tai yhden kilometrin säteellä siitä ei sijaitse luonnonsuojelualueita, luonnonsuojeluohjelma-alueita, soidensuojelun täydennysohjelma-alueita, Metsähallituksen suojeluohjelma-alueita, Metsähallituksen Metso 10 000 tai Metso 13 000 –kohteita eikä valtakunnallisesti arvokkaita geologisia muodostumia. Lähin Natura-alue, Oulujärven saaret ja ranta-alueet (SACFI1200104) sijaitsee 3,5 kilometrin päässä alueesta etelään. Suunnittelualueen kaakkoispuolella sijaitseva Vaalanlampi on yleiskaavassa osoitettu luontoarvoiltaan merkittäväksi alueeksi.

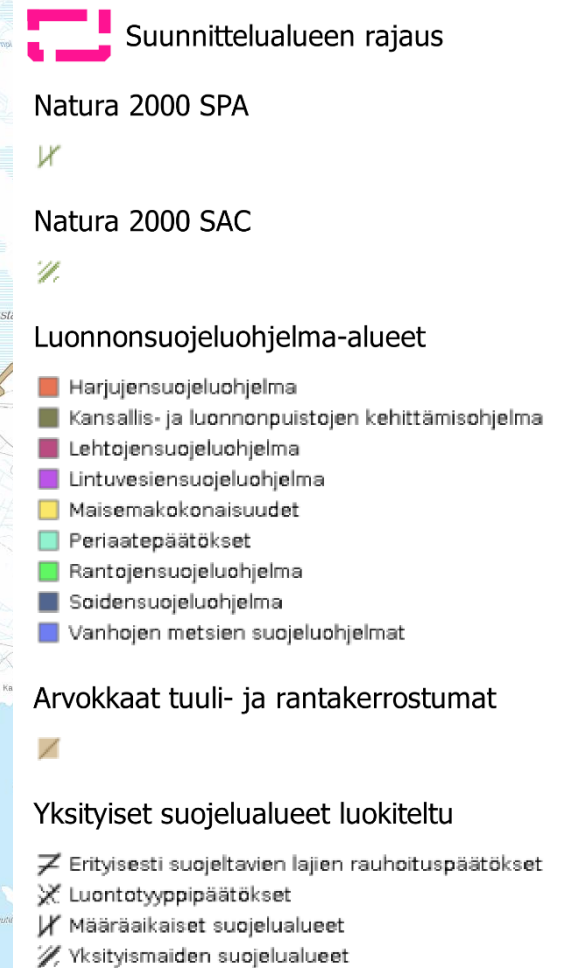
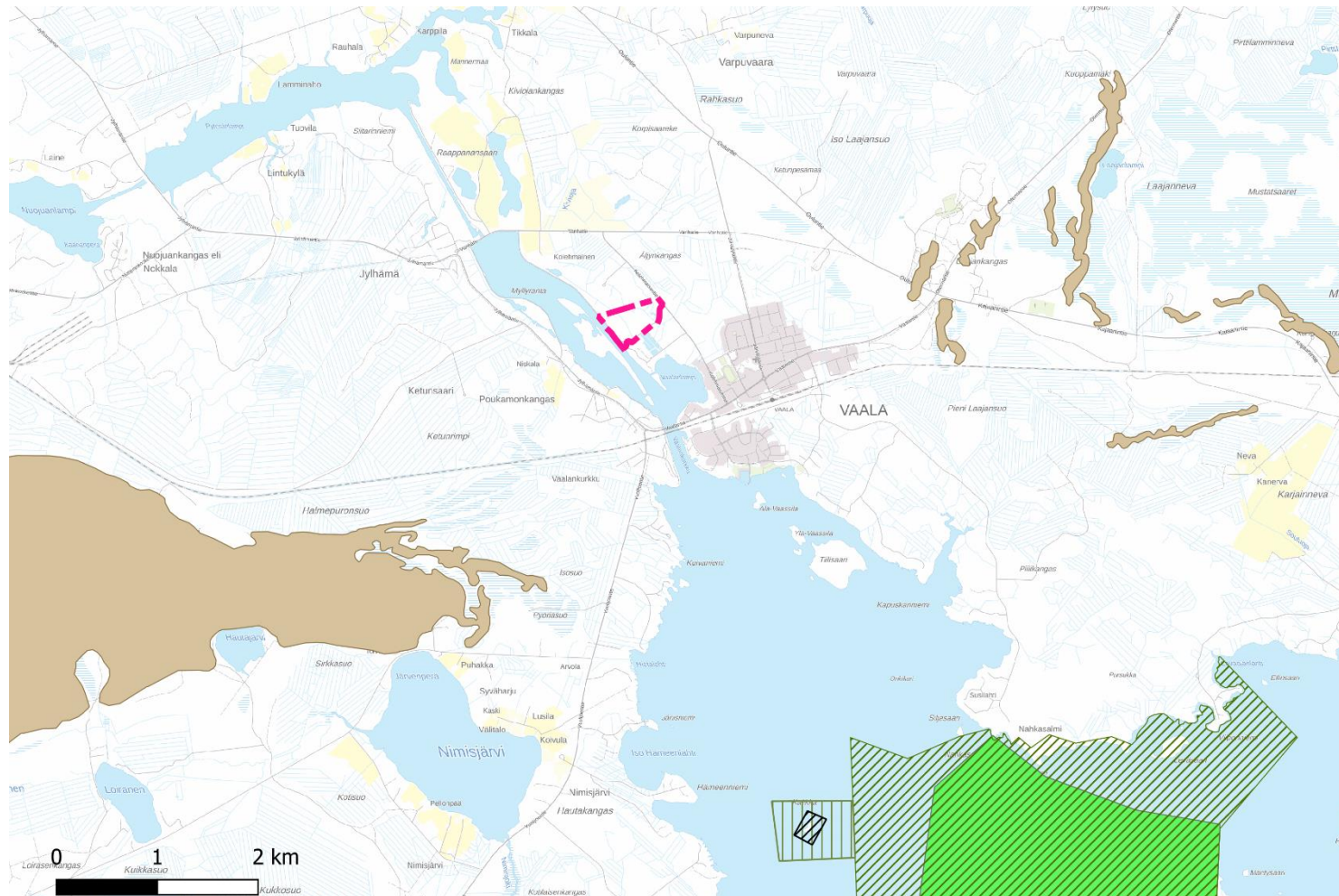
Alueella ei myöskään sijaitse arvokkaita geologisia muodostumia.

Näkymä vedenpuhdistamon rakennuksen kohdalta Puhdistamontieltä. Tien oikealle puolelle jäävät jätevedenpuhdistamon vesialtaat, vasemmalle käytössä oleva maanlajitysalue.

Jätevedenpuhdistamon altaita suunnittelualueen eteläpuolella.

Natura-alueet, luonnonsuojeluohjelma-alueet, yksityiset suojelualueet ja arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat kartalla. Kartan näyttämällä alueella ei sijaitse valtion maiden suojelualueita, valtion muita suojelualueita, luonnonmuistomerkkejä eikä arvokkaita moreenimuodostumia, kivikoita tai kallioalueita.

Näkymä maapadon päällä kulkevalta tieltä itään päin kohti suunniteltua maanlajitysalueen laajennusaluetta.

3.1.4 Rakennettu ympäristö ja kulttuuriympäristö

Suunnittelualue on rakentamatonta. Alueella sijaitsee maanlajitysalue. Etelän suunnalla, suunnittelualueen ulkopuolella, sijaitsee jätevedenpuhdistamo altaineen ja rakennuksineen.

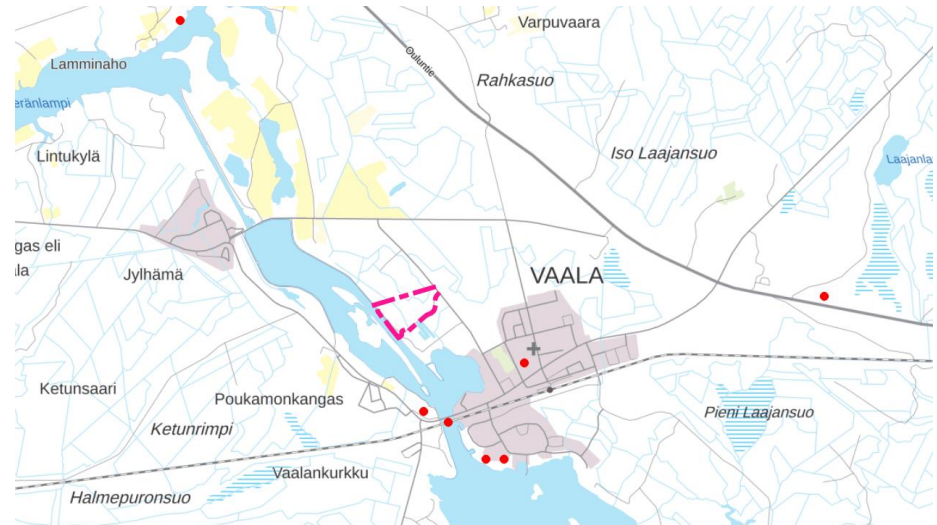

Jätevedenpuhdistamon rakennuksen alue. Vesialtaat sijoittuvat rakennuksesta muutaman kymmenen metrin päähän vasemmalla.

Suunnittelualueella ei sijaitse arvokkaita rakennetun kulttuuriympäristön kohteita. Lähin rakennetun kulttuuriympäristön alue on Vaalan rautatieasema yli kilometrin päässä suunnittelualueesta. Seuraavaksi lähimpänä sijaitsevat rakennetun kulttuuriympäristön alueet Oulujoen ja Sotkamon reitin voimalaitokset Oulujoella sekä Lamminahon talonpoikaistila suunnittelualueesta luoteeseen. Vaalan keskustaajamassa ja voimalaitosalueella on lisäksi useita yksittäisiä rakennetun kulttuuriympäristön kohteita.

Suunnittelualueita lähimmät valtakunnallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet. Suunnittelualue ympäröity punaisella. (Museovirasto 27.2.2024).

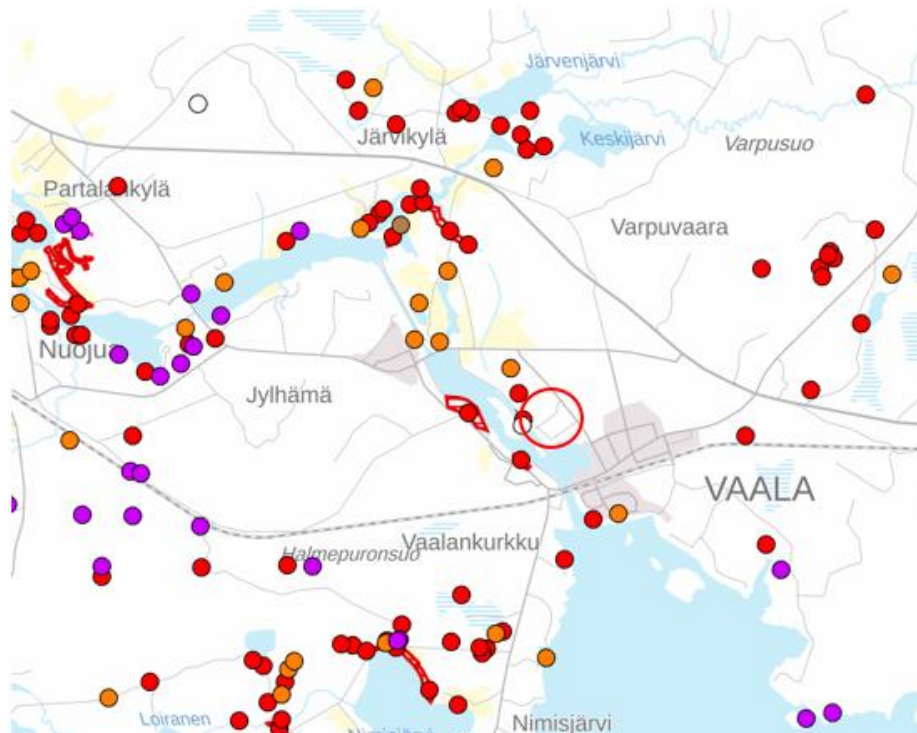

Lähimmät maakunnallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet merkitty punaisilla pisteillä ja suunnittelualue liilalla rajauksella.

3.1.5 Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualueen lounaislaidalle Oulujoen rantaan sijoittuu muinaismuistolain tarkoittama kiinteä muinaisjäännös Iso Kauvansaari koillinen (muinaisjäännöstunnus 1000031783). Suunnittelualueella ei sijaitse muita tunnettuja arkeologisen kulttuuriperinnön kohteita. Suunnittelualueen luoteispuolelle sijoittuu tervahauta.

Vaalan alueella on muutoin runsaasti tunnettuja arkeologisen kulttuuriperinnön kohteita, jotka sijoittuvat pääosin vesistöjen rannoille. Vaalan kunnan alueelle on tehty vuonna 2017 arkeologisen inventoinnin päivitystyö.

Vaalan keskustan ja sen lähialueen tunnetut muinaismuistot. Suunnittelualueen suurpiirteinen sijainti ympyröity punaisella. (Museovirasto, 27.3.2024).

Suunnittelualueen lounaisreunalla sijaitseva kiinteä muinaisjäännös, veneenvetopaikka eli "möljä" (1000031783) Oulujoen rannalla.

3.1.6 Virkistys

Alueella ei sijaitse virkistystoimintoja, eikä siellä ole virkistykseen soveltuvia polkuja. Maanlajitusalueen laajenemissuunta on maaperältään soistunutta, eikä erityisen otollista ulkoilukäyttöön. Lähiympäristön metsäautoteitä on mahdollista käyttää omatoimiseen ulkoiluun.

3.1.7 Maanomistus

Maanlajitusalueen laajennussuunnan maa-alueet omistaa Vaalan kunta. Maapadon ja Vaalanlammen ranta-alueet ovat pääosin Fortum Power and Heat Oy:n omistuksessa. Aluetta ympäröivät metsäalueet ovat Suomen valtion omistuksessa.

3.1.8 Patoturvallisuus

Asemakaavamuutoksen suunnittelualue sijaitsee Jylhämän voimalaitoksen maapadon 2 välittömässä läheisyydessä. Maapato kulkee suunnittelualueen lounaisreunaa Oulujoen varressa, kääntyen vedenpuhdistamon pohjoispuolella koilliseen ja jatkuen sitten Puhdistamontienä. Jylhämän voimalaitoksen padot on luokiteltu patoturvallisuuslain (494/2009) 11 §:n mukaiseen 1-luokkaan:

- 1) 1-luokan pato, joka onnettomuuden sattuessa aiheuttaa vaaran ihmishengelle ja terveydelle taikka huomattavan vaaran ympäristölle tai omaisuudelle.

Patoturvallisuusasioista on kaavan valmisteluvaiheessa oltu yhteydessä padon omistajaan Fortumiin ja Kainuun ELY-keskukseen. Näiltä tahoilta saadut lausunnot on huomioitu kaavaratkaisussa ja kaavamääräyksissä.

Suunnittelualueen ja Oulujoen välissä sijaitsevan maapadon päällä kulkeva tieura. Suunnittelualue sijoittuu kuvassa oikealle.

3.1.9 Liikenne

Alueen liikennöinti tukeutuu alueen eteläreunaa pitkin kulkevaan Puhdistamontiehen, joka palvelee sekä maanlajitysaluetta että jätevedenpuhdistamoa. Puhdistamontielle kuljetaan Kolehmaisentien kautta. Puhdistamontien jatkeena on padon päällä kapea, sorapintainen ajoura, joka yhdistyy pohjoisessa Vanhatiehen. Padon päällä kulkeva tie ei ole yleisessä liikennöintikäytössä.

Kolehmaisentieltä ei ole liikennemäärätietoja saatavilla Väylävirastolta. Kolehmaisentie erkanee Vaalantieltä, jolla kulkee vuorokausittain yli 2000 ajoneuvoa välillä Vaalankurkku–keskusta. Suunnittelualueelle liikennöinti voi tapahtua myös pohjoisen suunnalta, missä Kolehmaisentie päättyy Vanhatiehen.

Aluetta ympäröivää tieverkkoa ja teiden keskimääräisiä vuorokausittaisia liikennemääriä. Suunnittelualue ympyröity punaisella. (Väylävirasto, 27.3.2024).

4 Suunnittelutilanne

4.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa alueidenkäyttölain alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Alueidenkäyttölain (entinen maankäyttö- ja rakennuslaki) 24 §:n mukaan tavoitteet on otettava huomioon siten, että edistetään niiden toteuttamista maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa.

Valtioneuvosto on päättänyt valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista vuonna 2000, ja tavoitteita on tarkistettu 2008. Alueidenkäyttötavoitteet on uudistettu, ja uudistetut tavoitteet tulivat voimaan 1.4.2018.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät seuraavia kokonaisuuksia:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
2. Tehokas liikennejärjestelmä
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

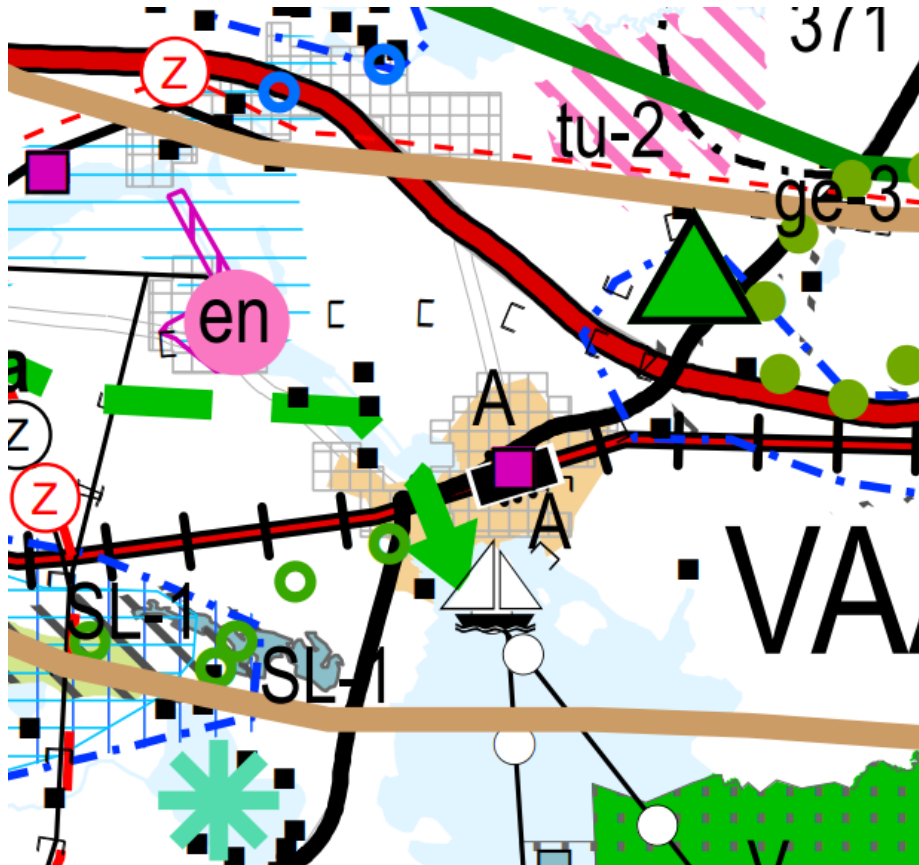
4.2 Maakuntakaava

Kaava-alueella on voimassa Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava, joka on viime vuosina uudistettu kolmessa vaiheessa teemoittain. Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaava on hyväksytty 2.12.2013 ja vahvistettu 23.11.2015, kaava on saanut lainvoiman 3.3.2017. Kaavassa käsiteltäviä teemoja ovat energiantuotanto ja -siirto, kaupan palvelurakenne, luonnonympäristö, liikennejärjestelmä ja logistiikka. Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaava on hyväksytty 7.12.2016 ja saanut lainvoiman 2.2.2017. Siinä käsiteltäviä teemoja ovat kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet, maaseudun asutusrakenne, virkistys- ja matkailualueet, seudulliset ampumaradat ja materiaalikeskukset sekä puolustusvoimien alueet. Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavassa käsiteltäviä teemoja ovat pohjavesi-

ja kiviainesalueet, mineraalipotentiali- ja kaivosalueet, tuulivoima, suoalueiden ja verkostojen tarkistukset, Vaalan ja Himangan kaavamerkintöjen tarkistukset sekä Oulun seudun liikenne ja maankäyttö. Vaihekaava hyväksyttiin maakuntavaltuustossa 11.6.2018, ja siitä valittiin, mutta hallinto-oikeus hylkäsi valitukset 29.4.2020. Asian käsittely jatkui korkeimmassa hallinto-oikeudessa, kunnes 17.1.2022 KHO hylkäsi valitukset ja kaava sai lainvoiman.

Neljännän teemallisen vaihemaakuntakaavan laadinta on alkanut syksyllä 2021 ja sen on määrä valmistua vuoden 2024 aikana. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava käsittelee koko maakunnan alueidenkäyttöä ja sen pääteemoina on energiantuotanto, varastointi ja siirto, viherrakenne ja ekosysteemipalveluiden tarkastelu, aluerakenne ja saavutettavuus, liikennejärjestelmä ja logistiikka-alueet sekä energiamurroksen vaikutukset maankäytön suunnitteluun ja ilmastovaikutusten arvioinnin kehittäminen.

Voimassa olevassa Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa Vaalan taajama ja sitä ympäröivät alueet kuuluvat matkailun vetovoima-alueeseen / matkailun ja virkistysten kehittämisen kohdealueeseen mv-3 Rokua – Oulujärvi. Merkinnällä osoitetaan ympäristöarvojen, matkailun ja virkistysten kannalta valtakunnallisesti ja kansainvälisesti merkittäviä aluekokonaisuuksia. Alue kuuluu maaseudun kehittämisen kohdealueeseen mv-3 Oulujokilaakso. Merkinnällä osoitetaan ylikunnallisia maaseutuasutuksen alueita, joilla kehitetään erityisesti maatalouteen ja muihin maaseutuelinkeinoin, luonnon- ja kulttuuriympäristöön sekä maisemaan tukeutuvaa asumista, elinkeinotoimintaa ja virkistyskäyttöä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota luonnon ja ympäristön kestäväan käyttöön, maatalouden ja muiden maaseutuelinkeinojen toimintaedellytyksiin, maiseman hoitoon, vesistön vedenlaadun turvaamiseen ja ulkoilureittien kehittämiseen. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tulee määritellä tulvan aiheuttamat rajoitukset rakentamiselle. Oulujokilaakson alueella yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota Oulujoen vedenlaadun, erityisesti Oulun käyttöveden laadun turvaamiseen. Voimalaitosympäristöjen suunnittelussa ja käytössä tulee ottaa huomioon alueiden kulttuuriperintöarvot ja kalateiden toteuttamismahdollisuudet. Rantaan ja muille ympäristöltään vetovoimaisille alueille on jätettävä riittävän laajat ja mahdollisimman yhtenäiset vihervyöhykkeet jokisuistosta Rokualle ja Oulujärvelle.

Ote Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavojen yhdistelmäkartasta.

Keskeiset maakuntakaavan merkinnät määräyksineen:

Oulujokilaakso

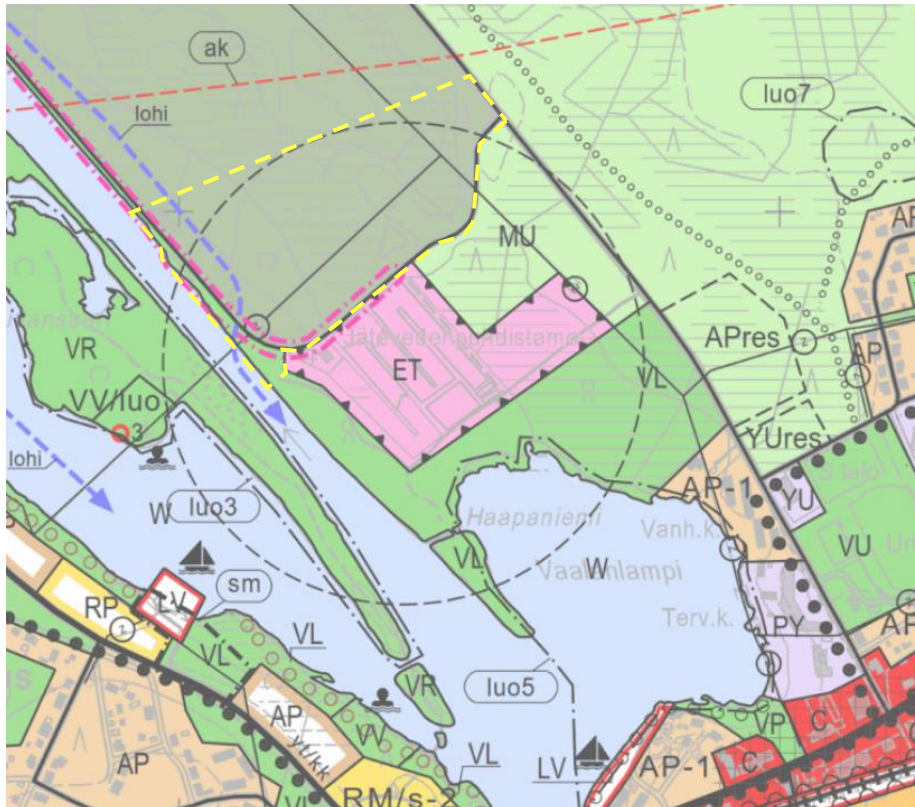
Alueiden käyttöä suunniteltaessa tulee varautua Oulu-Kajaani-Vartius -käytävän liikenneyhteyksien sujuvuuden ja turvallisuuden parantamiseen kansainvälisen kehittämissäytävän palvelutason mukaiseksi. (2. ja 3.vmk)

Rokua–Oulujärvi

Alueen kehittäminen perustuu hyvinvointi- ja virkistyspalveluihin, kansallispuistoon ja Rokua Geopark –kokonaisuuteen, Oulujärveen sekä muuhun luontoon ja ulkoiluun liittyviin virkistystoimintoihin. (2.vmkk)

4.3 Yleiskaava

Suunnittelualueella on voimassa Vaalan Keskustaajaman osayleiskaava 2030, joka on hyväksytty 23.4.2009 ja saanut lainvoiman 1.3.2016. Keskustaajaman osayleiskaavan on todettu olevan osittain vanhentunut sekä ristiriidassa asemakaavamuutoksen tavoitteiden kanssa. Osayleiskaavan päivittäminen on tarkoitus aloittaa vuoden 2024 aikana.

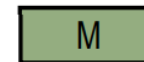

Ote voimassa olevasta yleiskaavasta, suunnittelualueen sijainti keltaisella katkoviivalla.

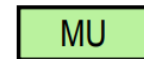
Osayleiskaavassa suunnittelualue on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaisena alueena M. Aluetta koskee jätevedenpuhdistamon ohjeellinen suoja-alue, joka ulottuu 400 m etäisyydelle puhdistamosta. Puhdistamontie kuuluu Oulujokea reunustavaan patorakennelmaan, joka osoitetaan osayleiskaavassa vesivoimalaitoksen patorakenteiden käytön ja kunnossapidon sekä patoturvallisuuden kannalta huomioitavana alueena. Jokivarteen on merkitty lohitie. Lohitie on mahdollisen lohennousun palauttamiseksi huomioitava tarvemerkintä, joka osoittaa vaihtoehtoista yhteyttä (ratkaistaan erillissuunnitelmilla). Suunnittelualueen pohjoislaidalla ja alueen koillispuolella kulkee sähkölinja z. Suunnittelualue kuuluu osayleiskaavassa osoitettuun asemakaavoitettavaan alueeseen ak.

Yhdyskuntateknisen huollon alue.

Maa- ja metsätalousvaltainen alue.

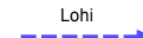
Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta.

Alueen käytön suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota ulkoilumahdollisuuksien parantamiseen sekä ulkoilusta aiheutuvien haittojen vähentämiseen.

Pato.

Vesivoimalaitoksen patorakenteiden käytön ja kunnossapidon sekä patoturvallisuuden kannalta huomioitava alue.

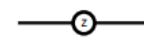

Lohitie.

Mahdollisen lohennousun palauttamiseksi huomioitava tarvemerkintä, joka osoittaa vaihtoehtoista yhteyttä (ratkaistaan erillissuunnitelmilla).

Jätevedenpuhdistamon ohjeellinen suoja-alue 400 m.

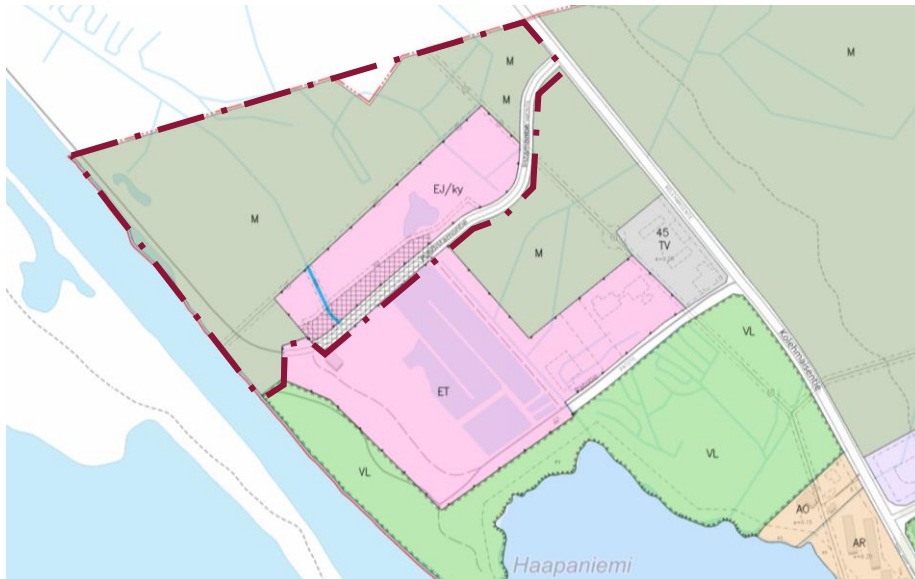
Johto tai linja.
z=sähkölinja

4.4 Asemakaavat

Suunnittelualueella on voimassa kaksi asemakaavaa. Valtaosalla alueesta voimassa on Vaalanlammen rakennuskaavan muutos, joka on hyväksytty 13.8.1987. Lisäksi alueen eteläosassa on voimassa vuonna 2021 hyväksytty keskustan asemakaavan korttelin 45 laajennus, joka käsittää maanlajitusalueen.

Suurin osa suunnittelualueesta on merkitty maa- ja metsätalousalueeksi M. Kunnan maanlajitusalue, jota on tarkoitus laajentaa, on merkitty kaavaan tunnuksella EJ/ky. Kaavamuutosalueen ulkopuolella sijaitsevan jätevedenpuhdistamon toimintoihin liittyvä alue on merkinnällä ET ja Kolehmaisentiehen rajautuu varistorakennusten korttelialue merkinnällä TV. Varistorakennusten korttelialue ei ole toteutunut.

Lisäksi kaavaan on erikseen merkitty laskuoja, joka tulee pitää avoimena sekä alueen osa, jolla tehtävistä toimenpiteistä tulee kuulla padon omistajaa.

Ote Vaalan asemakaavayhdistelmästä, suunnittelualueen sijainti punaisella pistekatkoviivalla.

4.5 Rakennusjärjestys

Vaalan kunnanvaltuusto on hyväksynyt rakennusjärjestyksen 2001. Rakennusjärjestys tullaan päivittämään muuttuvan rakentamislainsäädännön vuoksi vuoden 2024 aikana.

4.6 Pohjakartta ja kiinteistöt

Pohjakartta on alueidenkäyttölain 54a § (11.4.2014/323) mukainen ja kiinteistörajat kaavan vireilletulohetken mukaiset.

4.7 Asemakaavan perusselvitykset

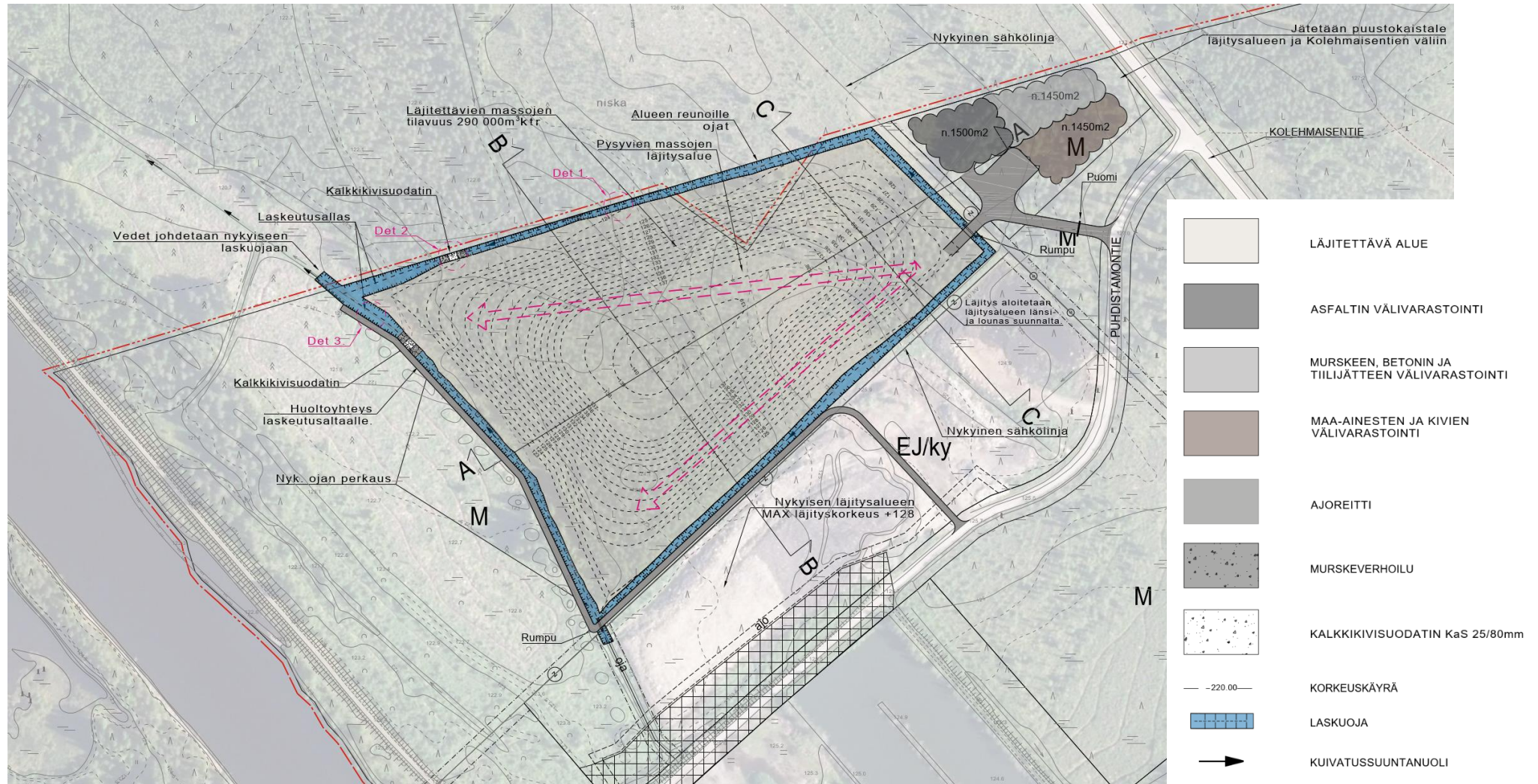
Asemakaavan laatimisen yhteydessä on tehty viitasammakkoselvitys sekä luonto- ja kasvillisuusselvitys. Selvitysten tulokset kirjataan kaavaselostukseen.

4.8 Aiemmat selvitykset ja inventoinnit

Vaalaan on tehty vuonna 2023 kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma ja siihen liittyvä toimenpideohjelma, jotka on hyväksytty kunnanvaltuustossa 14.12.2023 § 107. Edistämishjelmassa ei esitetä toimenpiteitä kaavamuutosalueelle.

4.9 Viitesuunnitelmat, hankesuunnitelmat

Maanlajitusalueen toteuttamisesta on laadittu yleissuunnitelma, jossa osoitetaan alueelle läjitettävät ainekset, kulkuyhteydet ja ojat.

5 Asemakaavan suunnittelun vaiheet

5.1 Asemakaavan suunnittelun tarve

Nykyisen maanlajitysalueen kapasiteetti on loppumassa. Asemakaavan muutoksen tavoitteena on laajentaa Vaalan kunnan maanrakennustöiden pintamaiden läjitysaluetta kunnan hankkimalle maa-alueelle nykyisen maanlajitysalueen luoteispuolella.

5.2 Suunnittelun käynnistäminen ja vireilletulo

Vaalan kunnanvaltuusto on hyväksynyt päätöksellään 16.11.2023 § 90 Vaalanlammen rannan kaavoitusaloitteen ja päättänyt käynnistää kaavoitustyön.

Asemakaavan muutos on kuulutettu vireille ja OAS asetettu nähtäville 3.5.2024.

5.3 Osallistuminen ja vuorovaikutus

5.3.1 Osalliset

Alueidenkäyttölain 62 § mukaan kaavoitukseen osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työnteekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavan vaikutuksia ja lausua, kirjallisesti tai suullisesti, mielipiteensä asiasta.

Tässä hankkeessa keskeisiä osallisia ovat:

- Kaava-alueen maanomistajat, yritykset ja toimijat
- Lähialueen maanomistajat, asukkaat, yritykset ja yhdistykset
- Kunnan toimielimet ja viranhaltijat, joiden toimialaa asia koskee
- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
- Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos

- Pohjois-Pohjanmaan liitto
- Pohjois-Pohjanmaan museo
- Vaalan Vesi ja Lämpö Oy
- Sähkö- ja energiayhtiöt, teleoperaattorit
- Fortum Power and Heat Oy

Osallisten listaa täydennetään tarvittaessa.

5.3.2 Viranomaisyhteistyö

Viranomaisten tavoitteita selvitetään kaavaprosessin kuluessa. Viranomaisilta pyydetään lausunnot sekä asemakaavan muutoksen luonnos- että ehdotusvaiheessa. Tarvittaessa järjestetään viranomaisneuvotteluja tai työneuvotteluja asemakaavaprosessin aikana.

Asemakaavan muutos on kuulutettu vireille 3.5.2024.

5.3.2.1 Luonnosvaiheen kuuleminen

Asemakaavaluonnos on ollut nähtävillä valmisteluvaiheen kuulemista varten (Alueidenkäyttölaki 62 § ja MRA 30 §) 12.09.-14.10.2024. Kaavaluonnoksesta annettiin kuusi lausuntoa.

Lausuntojen pohjalta asemakaavaan tehtiin seuraavat muutokset ja täydennykset:

- Kaavaselostuksessa olevaa suunnittelualueen nykytilan kuvausta ja vaikutusten arviointia on täydennetty luonnonympäristön osalta.
- Muutosalueen länsirajalla sijaitseva muinaisjäännös Iso Kauvansaari koillinen merkittiin kaavakartalle ja sitä koskien annettiin kaavamääräys.
- Asemakaavan yleismääräyksiin lisättiin määräys alueella sijaitsevien sähköjohtojen vaatiman vapaan tilan huomioimisesta.

5.3.2.2 Ehdotusvaiheen kuuleminen

Asemakaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävillä (AKL 65 § ja MRA 27 §) 14.03.-16.04.2025. Kaavaehdotuksesta annettiin kuusi lausuntoa.

Lausuntojen pohjata asemakaavaan tehtiin seuraavat tekniset korjaukset:

- Lisättiin asemakaavakartalle maakuntakaavassa sekä yleiskaavassa esitetty ohjeellinen kalatien sijainti.
- Lisättiin maanlajitysalueen laajennusalueelle määräys padon tausta-alueen kuivatuksen toimimisen sekä lohien toteuttamisen huomioimisesta.

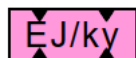
6 Asemakaavan kuvaus

6.1 Kaavan rakenne

Asemakaavan muutoksella muodostuu Vaalan keskustan asemakaavan erityis-, katu- sekä maa- ja metsätalousalueita. Erityisaluemerkinnällä mahdollistetaan maanlajitysalueen perustaminen ja sitä reunustava suojaviheralue. Jätteenkäsittelyalue koostuu maanlajitysalueesta ja sen reservialueesta. Ensisijaisena läjitysalueena osoitetaan yleissuunnitelman kattama alue ja reservialueena tämän länsipuolinen osa kunnan kiinteistöstä.

Asemakaavassa olennaisimmat aluevaraukset:

KAAVAMERKINTÄ MERKINNÄN SELITE

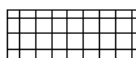
Jätteenkäsittelyalue.

Alue on varattu kuntayhtymän tarpeisiin.

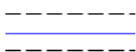
Alue varataan ainoastaan maanlajityksen tarpeisiin.

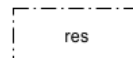
Suojaviheralue.

Alueen osa, jolla tehtävistä toimenpiteistä tulee kuulla padon omistajaa.

Laskuja, joka on pidettävä avoimena.

Maanlajitysalueen laajentamista varten varattu alueen osa, jonka voi ottaa käyttöön muiden maanlajitysalueiden kapasiteetin täyttyttyä.

Ennen alueen käyttöönottoa tulee alueelle laatia tarkempi käyttösuunnitelma ja suunnitelmissa huomioida mahdollisen lohien toteuttaminen sekä padon tausta-alueiden kuivatuksen toimiminen.

Kaavamerkinnot ja -määräykset löytyvät kokonaisuudessaan liitteenä olevalta asemakaavakartalta.

6.1.1 Mitoitus

Maanlajitysalueelle ei ole tiedossa tarvetta sijoittaa rakennuksia. Alueelle läjitettävien massojen määrä määritellään erikseen alueen yleissuunnitelmassa.

6.1.2 Asemakaavamääräykset

Kaavassa on seuraavat asemakaavamääräykset:

Käyttöön otettaville maanlajitysalueeksi osoitetuille alueille tulee laatia tarkempi alueenkäyttösuunnitelma ennen alueen käyttöönottoa.

Maanlajitysalueen toteuttamisessa ja käytössä tulee huomioida patoturvallisuusvaatimukset. Olemassa olevaan patorakenteeseen ei saa tehdä muutoksia. Patoturvallisuuteen liittyvistä asioista tulee neuvotella padon omistajan kanssa ennen läjitysalueen laajennusalueen rakentamista.

Asemakaavassa osoitettu laskuoja tulee pitää avoimena. Ojan siirrosta tulee neuvotella padon omistajan kanssa. Vesiä ei saa johtaa joen suuntaisen maapadon taustalle, tai maapadon taustalla kulkevaan laskuojaan. Suunnitelmissa on huolehdittava, että maapatojen taustojen kuivatus edelleen toimii.

Maanlajitysalueelta johtuvat hulevedet tulee käsitellä alueen sisällä niin, että ne eivät heikennä vastaanottavan vesistön kuntoa.

Johtoa varten varattujen alueen osien ympäristössä tulee alueen käytössä noudattaa tilavaatimuksia, joissa ilmajohtojen alle tulee jättää vähintään 7 m

korkea vapaa tila, ja molemmin puolin sähkölinjaa vähintään 3,6 m leveydeltä vapaata tilaa.

Mahdollisen lohitien sijainti ratkaistaan erillissuunnitelmilla. Mikäli lohitie päädytään toteuttamaan alueelle, tulee toteuttamisesta laatia tarkemmat selvitykset ja suunnitelmat. Asemakaavassa osoitetun ohjeellisen lohitien sijainnista tulee sopia maanomistajien kesken.

6.2 Kaavan vaikutukset

Vaikutusten arvioinnin tarkoituksena on jo suunnittelun aikana saada tietoa suunnitteluratkaisujen merkityksestä ja siten parantaa lopullisen suunnitelman laatua. Asemakaavan muutoksen toteuttamisen välittömiä ja välillisiä vaikutuksia arvioidaan suunnittelun yhteydessä (Alueidenkäyttölaki 9 §, MRA 1 §).

Kaavan laatimisen yhteydessä arvioidaan asemakaavan vaikutuksia mm. ihmisten elinoloihin, rakennettuun ympäristöön, luontoon, maisemaan, elinkeinoihin sekä liikenteen ja teknisen huollon järjestämiseen. Vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Kaavamuutoksen vaikutuksia arvioidaan ensisijaisesti suunnittelualueen välittömään lähiympäristöön.

6.2.1 Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön

Suunnittelualueella tai sen lähialueilla ei sijaitse luonnonsuojelualueita, Natura-alueita tai luonnonsuojeluohjelman kohteita. Puuston raivaaminen maanlajitusalueen tieltä muuttaa alueen kasvillisuutta, mutta alue on varsin tavanomaista talouskäytössä olevaa metsäaluetta, jonka puusto on varsin nuorta, joten vaikutukset kasvillisuuteen arvioidaan vähäisiksi. Suunnittelualueelle tehdyn kasvillisuus- ja luontoselvityksen maastokäynnin aikana havaittiin Puhdistamontien varrella haitallisia vieraslajeja, komealupiinia sekä jättipalsamia, jotka suositellaan hävittämään, jotta haitalliset vieraslajit eivät pääse leviämään muualle, mikäli maanlajitusalueelle varastoitua maa-ainesta kuljetetaan toisaalle.

Alueelta ei ole tiedossa havaintoja uhanalaisista tai silmälläpidettävistä lajeista, eikä alueen luonnonympäristö ole erityisen suotuisaa tai korvaamatonta tällaisten lajien näkökulmasta. Suunnittelualueelta ei tunneta tiukkaa suojelua edellyttävän eläinlajin yksilön lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Elokuussa 2024 toteutetulla kasvillisuus- ja luontoselvitykseen liittyvällä maastokäynnillä alueella ei havaittu arvokasta tai huomioitavaa lajistoa.

Lähimmät Lajitietokeskuksen lajihavaintoihin kirjatut huomionarvoiset havainnot koskevat lintulajeja, joiden elinpiiri voi olla melko laaja. Kasvillisuus- ja luontoselvityksessä jätevedenpuhdistamon alue rajattiin arvokkaaksi lintualueeksi. Kyseinen alue sijaitsee suunnittelualueen ulkopuolella, eikä siihen siten olla esittämässä muutoksia. Maanlajitusalueen laajentuminen muuttaa kuitenkin olosuhteita välillisesti, esimerkiksi kasvillisuuden vähentyessä ja soistuneen maaperän osuuden pienentyessä. Maanlajitusalueelle suuntautuva liikenne ja sen aiheuttama häiriön arvioidaan jatkuvan nykyisen kaltaisena. Häiriön lähde siirtyy hieman nykyistä kauemmas jätevedenpuhdistamon altaista. Altaiden vieritse kulkevan liikenteen ei arvioida muuttuvan.

Alueen lähistöltä on tehty havaintoja viitasammakoista, ja keväällä 2024 tehdyn viitasammakoselvityksen mukaan niitä havaittiin suunnittelualueen eteläpuolella sijaitsevalla jätevedenpuhdistamon alueella sijaitsevilla vesialtailla. Viitasammakot kutevat kosteissa ympäristöissä. Viitasammakko suosii talvehtimispaikkana suurempia lampia ja järviä. Maanlajitusalueen laajennusalue on soistunutta ja melko kosteaa ympäristöä, mutta varsinaisia vesilampareita sijaitsee lähinnä aivan alueen reunoilla ja ulkopuolella. Suunnittelualueella tai sen lähiympäristössä ei ole asiantuntija-arvoina tehdyn selvityksen mukaan viitasammakoille soveltuvaa aluetta jätevedenpuhdistamon aluetta ja Vaalanlammen ranta-aluetta lukuun ottamatta. Nämä viitasammakoille soveltuvat alueet sijaitsevat kaavamuutosalueen ulkopuolella, eikä niihin osoiteta muutoksia. Asiantuntija-arvion mukaan maanlajitystoiminnan laajentamisesta ei arvioida koituvan uhkaa viitasammakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikoille (Luonnonsuojelulain (9/2023) 78 §). Oleellista on säilyttää lisääntymis- ja levähdyspaikan vedenrajan kasvillisuus, ja että veden määrä ei laske liikaa.

Asemakaavoitettavan alueen ympäristön ei katsota olevan soveltuvaa myöskään liito-oravalle, joten kaavan toteutumisesta ei arvioida aiheutuvan vaikutuksia liito-oravalle.

Suunnittelualueen käyttö maanlajitykseen voi lisätä aluetta ympäröivien vesistöjen kiintoaineskuormaa. Maanlajitysalueita käyttöön otettaessa tulee esittää alueenkäytön tarkempi suunnitelma, jossa osoitetaan maanlajitysalueen hulevesien käsittely. Hulevedet tulee käsitellä alueen sisällä niin, että ne eivät heikennä vastaanottavan vesistön kuntoa. Maanlajitysalueen ympärille kaivetaan laskuoja, ja laskuojan loppupuolelle sijoitetaan kalkkikivisuodattimet sekä laskeutusaltaat, jotka estävät liiallisen kiintoaineksen pääsyn alueen ympäristöön. Hulevesien laadusta huolehditaan vesinäytteillä. Vesinäytteiden oton mahdollistaminen tulee huomioida alueen käytön suunnitelmissa.

6.2.2 Vaikutukset maisemaan

Suunnittelualueen lähimaisema muuttuu maanlajitysalueen laajentumisen seurauksena. Alueen korkokuva kohoaa läjityksen myötä, mutta läjitysalue pysyy matalampana kuin ympäröivä puusto, eikä tämän vuoksi näy ympäröiville asutuille tai virkistys- ja urheilualueille. Mahdolliset avohakkuut voivat muodostaa tulevaisuudessa näkymiä alueelle, mutta mikäli metsä säilyy talouskäytössä, vaikutus on väliaikainen puuston kasvaessa aikaa myöten takaisin.

6.2.3 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön ja yhdyskuntarakenteeseen

Suunnittelualue on rakentamatonta, metsäistä ympäristöä. Alue sijoittuu jo olemassa olevan maanlajitysalueen pohjoispuolelle Vaalan keskustaajaman ulkopuolelle. Maanlajitysalueen laajennuksen yhteyteen ei sijoiteta uusia rakennuksia, eikä alueelle ei kohdistu rakentamispainetta. Suunnittelualueen lähiympäristön rakennukset säilyvät ennallaan. Maanlajitysalueen laajentaminen osoitetuille alueille ei juurikaan vaikuta rakennettuun ympäristöön eikä tulevaisuuden rakentamiseen. Alueella ja sen lähistöllä sijaitsee useita asuinrakentamista rajoittavia toimintoja ja tekijöitä, joten alueen mahdolliset käyttötarkoitukset ovat jo valmiiksi rajallisia. Alueella sijaitsee

maanlajitystoimintaa, mikä rajoittaa etenkin sen välittömän lähialueen käyttötarkoituksia. Myös vedenpuhdistamon sijainti läjitysalueen eteläpuolella vaikuttaa alueen maankäyttöön käyttötarkoituksia rajaavasti hieman laajemmalla alueella. Jokivarressa on voimalaitoksen patopenger, joka rajaa voimalaitoksen patoallasta. Penkereen taakse tulee varata muuta ympäristöä matalampaa maastoa, jotta mahdollisessa tulvatilanteessa tulvavedet jäävät mahdollisimman lähelle jokiuomaa, eivätkä virtaa esimerkiksi asutuille alueille. Näin ollen jokivarren alueiden käyttö esimerkiksi asutukseen on rajoitettua.

6.2.4 Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön

Suunnittelualueen lounaisreunalle sijoittuu muinaismuistolain tarkoittama kiinteä muinaisjäännös Iso Kauvansaari koillinen (muinaisjäännöstunnus 1000031783). Asemakaavassa alueelle ei olla osoittamassa muutoksia kyseiselle alueelle.

Suunnittelualueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse muita muinaismuistolain (295/1963) tarkoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisen kulttuuriperinnön kohteita. Kaavalla ei ole vaikutusta arkeologiseen kulttuuriperintöön.

6.2.5 Vaikutukset virkistysolosuhteisiin

Alueella ei sijaitse virkistystoimintoja ja se on varsin soistunutta, joten sen käyttö virkistyskäyttöön lieene vähäistä. Ulkoilu keskittyyne olemassa oleville metsäautoteille ja poluille, joihin ei kaavassa kohdistu muutoksia. Maanlajitysalueen laajentaminen vähentää potentiaalista ulkoiluun käytettävää aluetta, muttei merkittävästi heikennä alueen virkistysolosuhteita.

6.2.6 Patoturvallisuus

Asemakaavan muutoksella ei esitetä muutoksia patorakennelmiin. Padon takana sijaitseva alava alue pienenee, joten mahdollisen häiriötilanteen, kuten padon murtumisen, yhteydessä vesimassat hakeutuvat muille alaville alueille. Suunnittelualueen ja sen välittömän läheisyyden korkeusaseman perusteella on odotettavissa, että vesi virtaa tällaisessa tilanteessa suunnittelualueen pohjoispuolelle, pois päin asutuista alueista. Patoturvallisuuteen liittyen on oltu

yhteydessä sekä padon omistajaan Fortumiin että patoturvallisuudesta vastaavaan Kainuun ELY-keskukseen. Näiltä tahoilta saadut ohjeet on huomioitu suunnitelmissa. Vaikutus patoturvallisuuteen arvioidaan vähäiseksi.

6.2.7 Lohitie

Asemakaavaan merkitty ohjeellinen lohitien sijainti on maakunta- ja yleiskaavan mukainen vaihtoehtoinen yhteys. Mahdollisen lohitien toteuttaminen alueelle vaatii erillisselvityksiä sijainnista, toteutuksen mahdollisuuksista ja edellytyksistä.

6.2.8 Vaikutukset liikenteeseen

Maanlajitusalueen laajentuessa voi alueelle kulkeva raskaan liikenteen määrä lisääntyä. Suunnittelualueelle suuntautuva liikenne kulkee Kolehmaisentien kautta Puhdistamontielle ja maanlajitusalueelle. Maankuljetusten aiheuttama liikenne lienee melko vähäistä ja jaksottaista. Kokonaisuudessaan muutokset liikennemäärissä ovat todennäköisesti melko vähäisiä. Alueella on jo nykyään maanlajitystoimintaa, joka aiheuttaa liikennöintiä.

Puhdistamontie jatkuu maanlajitusalueen ohitse kohti jokiuomaa jatkuen sen reunaa patopenkereen päällä. Tie on osa Jylhämän voimalaitoksen maapatoa, ja sen käytössä ja kunnossapidossa on huomioitava patoturvallisuusvaatimukset. Padon päällä kulkeva tie ei ole yleisessä liikennöintikäytössä.

7 Asemakaavan toteutus

7.1 Toteutusta ohjaavat ja havainnollistavat suunnitelmat

Asemakaavan toteutusta ohjaa alueesta laadittu asemakaavakartta merkintöineen ja kaavamääräyksineen.

7.2 Toteuttaminen ja ajoitus

Kaavan mukainen toiminta voidaan aloittaa kaavan saatua lainvoiman.

8 Yhteystiedot

Vaalan kunta tiedottaa kaavatyön vireilletulosta, osallistumis- ja arviointisuunnitelman sekä kaavaluonnoksen ja kaavaehdotuksen nähtäville asettamisista kuulutuksella, joka julkaistaan kunnan kotisivuilla sekä paikallislehdessä (Tervareitti).

Suunnitteluaineisto on esillä nähtävilläaikaikoina Vaalan kunnan kotisivuilla osoitteessa www.vaala.fi sekä Vaalan kunnanvirastolla aukioloaikoina.

Asemakaavojen päivitykset laaditaan konsulttityönä yhteistyössä kunnan kaavoituksesta vastaavien viranhaltijoiden kanssa. Päätöksenteossa keskeiset tahot ovat Vaalan elinvoimalautakunta, kunnanhallitus ja kunnanvaltuusto.

Kunnan yhteystiedot:			Kaavaa laativa konsultti:	
Vaalan kunta	Tekninen johtaja	Kaavoittaja	Sweco Finland Oy	
Järvikyläntie 1	Matti Kaikkonen	Marianne Ojala	Noora Kela	Tiia Luukkonen
91700 Vaala	p. 0400 855 954	p. 0400 855 434	Kaavoitusarkkitehti	Suunnittelija
www.vaala.fi	matti.kaikkonen@vaala.fi	marianne.ojala@vaala.fi	p. 0401811710	tiia.luukkonen@sweco.fi
			noora.kela@sweco.fi	

Palaute kuulemisten yhteydessä:

Asemakaavaa koskevat asiakirjat pidetään kuulemista varten selattavana.

Muistutukset kaavasta tulee toimittaa ennen nähtävillä oloajan päättymistä kirjallisesti joko sähköpostitse kirjaamo@vaala.fi tai postitse osoitteella Järvikyläntie 1, 91700 Vaala

Viestin otsikkoon/kirjekuoreen merkintä "Vaalan keskustan asemakaavan muutos ja laajennus maanläjitysalueella, muistutus".